

Community Waste Management in Nong Chok District, Bangkok

Watchara Yeesoontes¹, Pornphen Kladvaiyanate², Charuvan Kasemsap³, Chiratus Ratanamaneichat⁴,
Tosaporn Mahamud⁵ and Somkid Chaiponoi⁶

¹ Graduate School of Business Administration, Kasembundit University, Bangkok, Thailand

² Visual communication design Faculty of Architecture, Kasembundit University, Bangkok, Thailand

³ Engineering Management, Kasembundit University, Bangkok, Thailand

⁴ Research Center, Kasem Bundit University, Thailand

⁵ Rattanakosin International College of Creative Entrepreneurship, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

⁶ Business Administration: Human resource management, Kasembundit University, Thailand

¹E-mail: watchara@kbu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-7895-3976>

²E-mail: Pornphen.klu@kbu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-6083-1688>

³E-mail: charuvan.kas@kbu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-8390-8072>

⁴E-mail: chiratus.rat@kbu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8630-4560>

⁵E-mail: tosaporn.mah@rmutr.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4867-4659>

⁶E-mail: somkid.cha@kbu.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-7022-4199>

Received 15/07/2024

Revised 06/08/2024

Accepted 05/09/2024

Abstract

Background and Aims: Effective community waste management reduces pollution in the environment and improves public health by recycling and appropriately disposing of waste. It also promotes community accountability for maintaining sustainability and a clean, healthy environment. The objective is to qualitatively research the operational model for the Baomai waste management group in the eastern Bangkok area.

Methodology: Waste management is applied to manage in the community in the form of integrated waste management and management is carried out following the dimensions of each community. This is done with the help of the award-winning prototype community Khoi Ruddin and the pilot community, as well as by inviting a sample group of five communities as research tools, attending seminars, conducting interviews, and gathering data from all five communities.

Results: It was found that it is truly a pilot project for other communities, a practical tool that can be used in large-scale studies related to waste, adjusted to create dimensions in each community. In addition, it was found that the issue of waste management by creating a culture of environmental conservation in the community and the relationship between garbage and the environment and people.

Conclusion: Creating a culture of cleanliness in the community that has an impact on the environment and eliminating abnormal waste is a problem. The application of the model communities resulted in all five communities creating value and expanding the results to create efficiency in managing other communities in the future.

Keywords : Waste; Management; Community

การจัดการขยะในชุมชนเขตหนองจอกกรุงเทพมหานคร

วัชร ย์สุนเทศ¹, พรเพ็ญ กลัดไวยเนตร², จารุวรรณ เกษมทรัพย์³, จิราทัศน์ รัตนมณีนัตถ⁴, ทศพร มะหะหมัด⁵, สมคิด ชัยโพธิ์น้อย⁶

¹ สาขาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

² สาขาการออกแบบนิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

³ สาขาการจัดการงานวิศวกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

⁴ สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

⁵ วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

⁶ สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การจัดการขยะในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพช่วยลดมลพิษในสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงสุขภาพของประชาชนโดยการรีไซเคิลและกำจัดขยะในลักษณะที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังส่งเสริมความรับผิดชอบต่อชุมชนในการรักษาความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมที่สะอาดและมีสุขภาพดี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพรูปแบบการดำเนินงานสู่กลุ่มเป้าหมายการจัดการขยะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก

ระเบียบวิธีการวิจัย: โดยมีชุมชนต้นแบบคอยรุดดิน ที่ได้รับรางวัลและชุมชนนำร่องและเชิญกลุ่มตัวอย่างทำชุมชนเครื่องมือในการวิจัย ร่วมสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากทั้ง ทำชุมชน การจัดการขยะนำไปประยุกต์ให้เกิดการจัดการในชุมชนในรูปแบบการจัดการขยะในเชิงบูรณาการ และดำเนินการจัดการให้สอดคล้องกับมิติของแต่ละชุมชน

ผลการวิจัย: การดำเนินการครั้งนี้เป็นโครงการนำร่องให้กับชุมชนอื่นๆอย่างแท้จริงเครื่องมือเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับขยะในวงกว้างปรับให้เกิดมิติในแต่ละชุมชนนอกจากนี้ยังพบว่าเรื่องของการจัดการขยะด้วยการสร้างวัฒนธรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนความสัมพันธ์ระหว่างขยะกับสภาพแวดล้อมกับของประชาชน

สรุปผล: การสร้างวัฒนธรรมความสะอาดในชุมชนที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการกำจัดขยะผิดปกติที่เป็นปัญหาและการประยุกต์ใช้จากชุมชนต้นแบบส่งผลให้ทั้ง 5 ชุมชนเป็นการสร้างมูลค่าและขยายผลให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการชุมชนคุณภาพรูปแบบการดำเนินงานสู่กลุ่มเป้าหมายการจัดการขยะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก

คำสำคัญ: ขยะ; การจัดการ; ชุมชน

บทนำ

กรุงเทพมหานครมีแผนแม่บทกรุงเทพมหานครว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2556-2566 โดยมีการกำหนดมาตรการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้องกับขยะชุมชน (Charoentrakulpeeti, & Mahawan, 2019) การลดปริมาณขยะให้เป็นศูนย์ (Zero Waste) หรือโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการขยะโดยเฉพาะแต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้เบ็ดเสร็จสำเร็จทั้งกระบวนการ (Ontes, 2020) ระหว่างปี พ.ศ. 2558 – 2562 การบริหารจัดการนโยบายการลดปริมาณขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานครจะถูกถ่ายทอดลงไปตามดำเนินการในพื้นที่เขตซึ่งมีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องที่เป็นแนวคิด ผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทั้งในการเสนอแนะในสิ่งที่ชุมชน (น้ำเพชร ฉันทะวิบูลย์ และ อรทัย ก๊กผล ,

2016) การบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือทั้งหน่วยงานและมีส่วนร่วมในนโยบายลดปริมาณมูลฝอย มีผลมาจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้ของประชาชน (สิริกร นามลาบุตร, และ คณะ 2022) ประโยชน์ของการจัดการขยะเป็นศูนย์ (Zero Waste) ที่มีต่อเศรษฐกิจ ชุมชน (พระมหากฤษฎิชัย กิตติธมโม, 2567) และสิ่งแวดล้อมนั้นมีมากมายและไม่สามารถมองข้ามได้ ควรมีการตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อคลี่คลาย ทั้งนี้ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการขยะในการจัดการขยะในชุมชนต่าง ๆ ในประเทศไทยโดยสรุปภาพรวม คือ การจัดการขยะตามหลักการ 3Rs (Ilham, et al 2022) จิตสำนึกสาธารณะ และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ นอกจากนี้ประเด็นปัญหาการสร้างระบบการบริหารชุมชนการจัดการขยะให้เกิดประสิทธิภาพให้ความรู้การ แยกแยะเพื่อความปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำจัดขยะมูลฝอยที่ส่งผลให้เกิด ความยั่งยืนของชุมชน ได้ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม และ เศรษฐกิจ ซึ่งขยะมูลฝอยชุมชนที่พบในครัวเรือนที่ พบมากจำแนกตาม องค์ประกอบได้ 4 ประเภท ดังนี้ 1) ขยะเปียกหรือขยะย่อยสลาย ได้แก่ เศษอาหาร เศษข้าว เศษขนม 2) ขยะรีไซเคิล ได้แก่ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กล่อง/ลังกระดาษ 3) ขยะทั่วไป ได้แก่ ถุงพลาสติก ถุงใส่ อาหาร และ 4) ขยะอันตราย ได้แก่ บรรจุภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดสุขภัณฑ์ต่างๆ (Collins, 1996) จึงควรถูก นำมาจัดการอย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักการ นอกจากนี้ ตัวอย่างที่เป็นที่ประจักษ์ในการทำงานจากความ เข้มแข็งของชุมชนมุสลิมที่ร่วมมือกับภาคส่วนราชการ เอกชนต่างๆ ในด้านสิ่งแวดล้อม หากยึดจากจำนวนมัสยิด ทั้งหมดในกรุงเทพมหานครตามที่สำนักงาน คณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร (2565) ระบุมีจำนวน 193 แห่ง (จดทะเบียน 185 แห่ง และ ไม่จดทะเบียน 8 แห่ง) ยังพบว่าจำนวนที่เป็นต้นแบบการใส่ใจด้าน สิ่งแวดล้อมจำนวนน้อยมากจากโครงการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Zero Waste) มีชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 35 แห่ง ผ่านการคัดเลือกโครงการประกวด ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) โดยปรากฏชุมชนมุสลิมขนาดกลาง 2 แห่ง คือ ชุมชนแผ่นดินทองคอยรุดดิน เขตหนองจอก มีความ เกี่ยวข้องกับมัสยิดคอยรุดดิน (ลำตันกล้วย) ผู้วิจัยเห็นว่าโครงการวิจัยในครั้งนี้ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน การบริหารจัดการขยะให้เกิดความยั่งยืน และพัฒนาไปสู่ชุมชนต้นแบบในลำดับต่อไป ประเด็นปัญหาที่นักวิจัยให้ ความสำคัญคือการสร้างศูนย์การจัดการขยะให้เกิดความยั่งยืนและส่งผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียงให้เกิดประสิทธิภาพการ ดำเนินงานอันเป็นมาตรฐานของการจัดการชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพรูปแบบการดำเนินงานสู่กลุ่มเป้าหมายการจัดการขยะในเขต พื้นที่กรุงเทพมหานครตะวันออก

ทบทวนวรรณกรรม

Nanda, & Berruti, (2021). ขยะมูลฝอย สิ่งต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้าง เนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป หรือไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ ทำให้สิ่งนั้นกลายเป็นสิ่งหมด คุณค่า เศษ กระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติกภาชนะ ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก มูลสัตว์หรือซากสัตว์รวมถึงสิ่งอื่นๆที่เก็บกวาดจาก

Kurniawan, Et al (2023) ตลาด ถนน และที่สาธารณะต่างๆ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะ ทั่วไป มูลฝอยเปียก เศษชิ้นส่วนจากยานพาหนะ หรือซาก เช่น ซากรถที่ถูกทิ้งไว้ตามที่ สาธารณะ ซากรถยนต์ที่ไม่มี

เจ้าของ หรือวางแผนเส้นทางการจราจรทำให้สิ้นเปลืองเนื้อที่ นอกจากนี้ ผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นจากการ ขยายตัวของเมืองการอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกสบาย ขยะ เศษ วัสดุของเสียมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ขยะมูลฝอย กระจายอยู่ทั่วไปในชุมชน เกิดจากการเก็บรวบรวม ได้ไม่หมดก็จะเกิดเป็นกลิ่น รบกวน นอกจากนั้นฝุ่นละอองที่เกิดจากการขนถ่าย และการเก็บรวบรวม การกำจัดขยะ ก็ยังคงเป็นเหตุรำคาญที่มักจะได้รับเสียงร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนอยู่เสมอ

หลักการในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีองค์ประกอบ ของการจัดการขยะมูลฝอยไว้ว่าการดำเนินการ จัดการขยะมูลฝอยนั้น สามารถแบ่งหลักการในการดำเนินการ ออกเป็นส่วนสำคัญ 4 ส่วน ตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) การลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด 2) การนำ กลับมาใช้ประโยชน์ 3) การกำจัดด้วยวิธีเผา และ 4) การ ฝังกลบ แนวทางการจัดการ ขยะ มีการตื่นตัวทางด้านการให้ลำดับความสำคัญของการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental management Hierarchy) จากกลุ่มผู้คนต่างๆ ทั่วโลก ทำให้ทิศทางเปลี่ยนไปจากแต่ก่อนที่ มุ่งเน้นการทิ้ง หรือฝังกลบ (Disposal) มากกว่าการลดปริมาณขยะ (Waste reduction) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการลด ปริมาณขยะจากต้นเหตุ ของปัญหาให้มากที่สุด (Kumar, Et al 2023)

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขอบเขตขององค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะเป็นศูนย์ (Zero Waste) มาจากชุมชนแผ่นดินทองคอยุดดิน เขตหนองจอก (มีสียดคอยุดดิน (ลำต้นกล้วย)) ขอบเขตของพื้นที่ที่รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นกลุ่มผู้นำชุมชน มุสลิม หรืออิหม่ามประจำมัสยิด ที่ตั้ง อยู่ในพื้นที่เขตหนองจอก กรุงเทพฯ เป็นการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติต่อยอดตามความเหมาะสมในบริบทของ พื้นที่ ขอบเขตของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียสำหรับร่างแผนงาน แนวปฏิบัติที่ดี และนโยบายการจัดการขยะให้เป็นศูนย์ ประจำมัสยิดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ร่วมกับคณะกรรมการอิสลามประจำ กรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาให้ มีความสอดคล้องกับการดำเนินการที่เหมาะสมตามหลักการทางศาสนา เพื่อ ขยายผลไปเป็นแนวทางปฏิบัติให้ผู้นำชุมชน และผู้นำทางศาสนาประจำมัสยิดทั่วกรุงเทพมหานคร

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งเป็นการวิจัย เชิงปรากฏการณ์ให้เกิด ความร่วมมือในชุมชน จากการศึกษาชุมชนต้นแบบจนก้าวไปสู่ชุมชนนาร่อง ในรูปแบบการดำเนินงานให้เข้ากับ บริบทของชุมชน การลงพื้นที่ของนักวิจัย ที่จะได้ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่การศึกษาที่มาจากจากเขตพื้นที่ของ กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก (หนองจอก) ทั้งสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ในการอยู่ร่วมกันเป็นพหุ วัฒนธรรม และสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้อง โดยการวิจัยถึง การจัดการ ขยะในชุมชนที่เป็นรูปแบบต่างๆ ที่ถ่ายทอดจากชุมชน ต้นแบบ คอยุดดิน ในมิติของการความสัมพันธ์ขอบเขตพื้นที่ จำนวนครัวเรือนและจำนวนประชากรของทั้ง

กลุ่มตัวอย่าง 5 ชุมชนชุมชน ดังนี้ นูรุดดินบ้านเกาะ เลียบคลอง13, ชุมชนแผ่นดินทองอินดารัฐมณีนา, ชุมชน แผ่นดินทองนูรุดดิน, ชุมชนผดุงพันธ์, ชุมชนลำสาลีทองพัฒนา

วิธีเลือกตัวอย่าง โดยเลือกด้วยวิธีการเข้าพบและได้รับความร่วมมือ การดำเนินกิจกรรมในโครงการ ที่มีส่วน ร่วมจากพี่น้องในชุมชน เพื่อหลักการจากต้นแบบนำมาขยายผล การสัมภาษณ์เชิงลึก กับประธานชุมชน การจัด สัมมนา ด้วยการเชิญสมาชิกในชุมชนทั้งห้าชุมชนเข้าร่วมเพื่อรับทราบรายละเอียดและรับข้อเสนอเพื่อนำไปปฏิบัติ ในการทำวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยพรรณนา (descriptive) ตามสภาพความเป็นจริงจากการตีความการให้ความหมายของแต่ละชุมชน ที่รับข้อเสนอจากการ สัมมนา นำไปปฏิบัติ ในประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการสรุปข้อมูล ที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต สำนวน การลงพื้นที่ การจดบันทึก การถอดเทปที่แล้วนำมาวิเคราะห์ ซึ่งหลังจาก

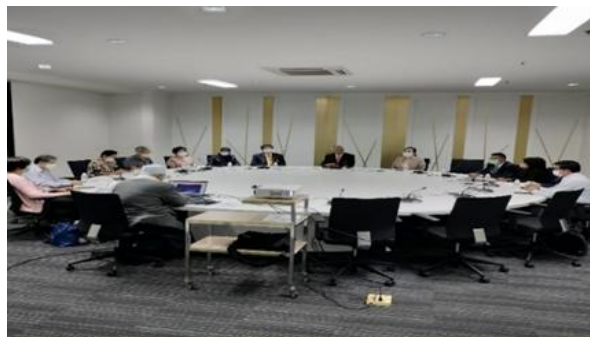
เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จในแต่ละวัน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเหล่านั้น มาวิเคราะห์ โดยการตีความ และตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาอย่างตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง ซึ่งในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

โดยแต่ละชุมชนได้ดำเนินการจัดการขยะ การมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายหลักศาสนาอิสลามในการแก้ปัญหาขยะ การจัดสัมมนาโดยชุมชนคอยรุดดิน ต้นแบบและเชิญทั้ง 5 ชุมชน เข้าร่วมเพื่อทำการเรียนรู้

ประธานชุมชน คอยรุดดิน และตัวแทนทั้ง 5 ชุมชนเข้าร่วมอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ (กรกฎาคม 2566) 1) ชุมชนเลียบคลอง 13 จำนวน 6 คน 2) ชุมชนแผ่นดินทองอินดารูลมีนา จำนวน 6 คน 3) ชุมชนแผ่นดินทองนุรุดดิน จำนวน 6 คน 4) ชุมชนผดุงพันธ์ จำนวน 6 คน 5) ชุมชนลำสาลีทองพัฒนาจำนวน 6 คน

การจัดอบรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักจุฬาราชมนตรี อาจารย์อรุณ บุญชม (มิถุนายน 2566)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการจัดสัมมนา การได้รับการอบรมจากผู้ทรงคุณวุฒิสำนักจุฬาราชมนตรี นอกจากนี้ โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทั้งในระดับเชิงลึก จากประธานชุมชนทั้ง 5 ในประเด็นเดียวกันว่าข้อมูลที่ได้มีความสอดคล้องกัน หรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไรเพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ครบถ้วนสมบูรณ์โดยใช้ทฤษฎีที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการพรรณนาตามแนวคิดการจัดการขยะ และ พบว่า ข้อมูลที่ได้มีความเหมือนกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงว่าข้อมูลได้มีความถูกต้อง จากการนำเสนอในรูปแบบการปฏิบัติงานที่ส่งมอบไปทั้ง 5 ชุมชน หลังจากตรวจสอบความถูกต้องแล้วเสร็จ ผู้วิจัยจึงได้เขียนเป็นรายงานนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้วเสร็จ

ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูล โดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (analytic descriptive) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย:

หลักจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งห้าชุมชนและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและได้ทำการเขียนบทสรุปออกมาแต่ละชุมชนได้ดังต่อไปนี้

โครงการของ ชุมชนเลียบคลอง 13 ความเข้มแข็งที่สังเกตเห็นในระยะก่อนเริ่มวิจัย ถึงความประสบความสำเร็จของโครงการ พิจารณาจากบุคคล คุณสมบัติของผู้นำชุมชน กล่าวคือ คุณสมบัติ แสงสุข เป็นบุคคลที่ปฏิบัติจริง ทำจริงอย่างมีหลักการและเหตุผล ตลอดจนมีจิตสาธารณะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยใช้หลักศาสนาอิสลาม เชื่อมโยง บุคคลอื่นที่ต่างศาสนาในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และทางชุมชนมีการติดต่อหน่วยงานภาครัฐ ได้ปรับปรุงถนนที่เชื่อมต่อกับชุมชนอื่น ปรับหน้าถนนให้เรียบเสมอกับพื้นที่ที่ตนเองดูแล ตลอดจนการจัดการขยะที่มีอยู่ก่อนเริ่มโครงการ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงปลาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกพืชผักสวนครัว สังเกตเห็นถึงความประสบความสำเร็จของโครงการภายใต้จิตสำนึกที่เกี่ยวข้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่ว่า “อัลเลาะห์ให้จัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ สวยงาม ในสิ่งที่ควรเป็น” ภายหลังการเข้าร่วมการอบรมการจัดการขยะอย่างยั่งยืน เป็นการกระตุ้นให้เกิดการประพฤติ ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ถุงผ้า การใช้ปิ่นโต การใช้แก้วน้ำ เป็นต้น เพื่อลดปริมาณขยะ (Reduce) ประเภทพลาสติก โฟม จากการใช้ถุงพลาสติกบรรจุของ การใช้กล่องโฟมบรรจุอาหาร การใช้ถ้วยพลาสติก

สรุปรูปแบบการดำเนินงาน อภิปรายความโดดเด่นของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ โครงการแปรรูปเศษอาหาร เป็นปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ แปรรูปภาชนะเหลือใช้ เป็นอุปกรณ์ในการปลูกพืชผักสวนครัว แปรรูปภาชนะเหลือใช้ เป็นผลงานสิ่งประดิษฐ์ โครงการสร้างสถานที่คัดแยกขยะอันตราย

โครงการของ ชุมชนแผ่นดินทองอินดารัฐมีนา ความเข้มแข็งที่สังเกตเห็นในระยะก่อนเริ่มวิจัย ถึงความประสบความสำเร็จของโครงการ พิจารณาจากคุณสมบัติของผู้นำชุมชน กล่าวคือ คุณวินัย สุไลมาน มีบทบาทสำคัญในชุมชน ได้แก่ คอเต็บ หรือครูสอนศาสนาให้แก่เยาวชน บุคคลทั่วไป ประจำมัสยิดอินดารัฐมีนา ครูสอนวิชาศาสนาอิสลามให้แก่แก่นักเรียนของโรงเรียนสุเหร่าหะยีมีนา และผู้นำชุมชนแผ่นดินทองอินดารัฐมีนา ดังนั้นจึงน่าจะมีบทบาทและส่งเสริมการนำหลักอิสลามไปปรับใช้ในการให้ความรู้ด้านการจัดการขยะอย่างยั่งยืนได้ง่ายที่สังเกตเห็นถึงความประสบความสำเร็จของโครงการและคณาจารย์มีองค์ความรู้และความสามารถในการบูรณาการระหว่างศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลาม ได้อย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ กับคนต่างศาสนา โรงเรียนสุเหร่าหะยีมีนา ส่งเสริมกิจกรรมของโครงการการจัดการขยะอย่างยั่งยืน ให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ให้มีแนวทางการคิดทั้งศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมและศิลปะ โดยนำความสามารถของบุคลากรแต่ละท่านมาปรับใช้ในการดำเนินโครงการร่วมกันของศาสนิกชนทั้งพุทธและมุสลิม โดยเริ่มจากการคัดแยกขยะ เป็นขวดพลาสติก กระดาษ การลดการใช้ถุงพลาสติกโดยใช้ภาชนะชนิดล้าง อภิปรายความโดดเด่นของบุคคล/กลุ่มบุคคลที่ได้ร่วมกิจกรรม ที่เป็นผู้สำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จโครงการแปรรูปเศษอาหาร เป็นปุ๋ยหมักไส้เดือนการแปรรูปภาชนะเหลือใช้ เป็นอุปกรณ์ในการปลูกพืชผักสวนครัว

สรุปรูปแบบการดำเนินงาน โครงการสร้างสถานที่คัดแยกขยะอันตราย อภิปรายสิ่งที่ควรปรับปรุงจากการดำเนินกิจกรรม การปรับปรุงอุปสรรค โดยปลูกฝังจิตใต้สำนึกของเด็กส่งต่อไปยังผู้ปกครอง โดยใช้โรงเรียนสุเหร่า

หะยมีนาเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ง่าย ให้เกิดความรัก ความผูกพันในชุมชนของตน เพราะสมาชิกภายในชุมชนประกอบด้วย ครู เด็กนักเรียน ผู้ปกครอง

โครงการของชุมชนแผ่นดินทองนุรุดดินพัฒนา การจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมการจัดการขยะของชุมชนแผ่นดินทองนุรุดดินพัฒนา เริ่มต้นจากครัวเรือน โดยมีลำดับขั้นตอน และมีการทำกิจกรรมดังนี้ การจัดทำคู่มือ แผ่นพับ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการขยะ การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน โดยใช้หลัก 3R จัดทำจุดคัดแยกขยะเพิ่มขึ้น เช่น หน้าบ้านกรรมการชุมชนจำนวน 9 คน โรงเรียนสอนศาสนา มัสยิด และ มูลนิธิเฉลยสุขอนแก่น การนำหลักศาสนาอิสลามมาใช้เป็นแนวทางการสอนเรื่องการจัดการขยะ บ้านต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสวนวิไลวรรณ การจัดการองค์ความรู้ และนวัตกรรมกระบวนการในการจัดการขยะในชุมชนนุรุดดิน มีการประชุมกรรมการชุมชน เพื่อวางแผน และแลกเปลี่ยน ความรู้ ประสบการณ์ จัดการองค์ความรู้เรื่องการจัดการขยะ โดยใช้หลัก 3R เพื่อจัดทำคู่มือ แผ่นพับ และป้ายประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการจัดการขยะ ให้กับกรรมการชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์ และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ต่อไปการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน โดยใช้หลัก 3R มีการลงพื้นที่ชุมชนเพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดการขยะ จัดทำภาษาชนะใส่ขยะ โดยแบ่งขยะเป็น 3 ชนิดขยะอินทรีย์ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล แนวคิด CBM : Community Based Solid Waste Management อยู่บนพื้นฐานของการผสมผสานระหว่างการสร้างสิ่งจูงใจให้กับครัวเรือนและชุมชนและการประหยัดค่าใช้จ่ายของเทศบาล จากการที่มีขยะลดลง และมีการจัดการอย่างถูกต้องโดยเริ่มต้นจากครัวเรือน กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยที่เริ่มตั้งแต่ต้นทาง และนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะแต่ละประเภทในระดับครัวเรือน และชุมชน ดำเนินการอบรมให้ความรู้ ซึ่งจะมีการประเมินความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมาย ก่อนและหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งมีรายละเอียดการถ่ายทอดองค์ความรู้

สรุปรูปแบบการดำเนินงาน ดังนี้ ความหมายของขยะ การคัดแยกขยะที่ต้นทาง ประเภทของขยะ อันตรายของขยะมูลฝอย การนำขยะแต่ละประเภทไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง การระดมความคิดเห็นเรื่องปัญหาขยะในชุมชน สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขการจัดการขยะในชุมชน กิจกรรมลดขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะโดยใช้หลัก 3R นวัตกรรมจัดการขยะอินทรีย์ และรีไซเคิล ได้แก่ ปุ๋ยหมัก การทำสิ่งประดิษฐ์จากขยะ ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เรื่องการจัดการขยะ โดยจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ และการจัดนิทรรศการการคัดแยกขยะ การจัดการขยะอินทรีย์ ส่งเสริมนวัตกรรมจัดการทำกรีนคอน ในครัวเรือนเป้าหมายที่เข้าร่วมอบรมให้กับชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ การจัดการขยะทั่วไป และขยะอันตราย

โครงการของชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร องค์ความรู้ เทคโนโลยีนวัตกรรมชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา มีการจัดการองค์ความรู้ และนวัตกรรมกระบวนการในการจัดการขยะของชุมชน โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 กิจกรรม ดังนี้ การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือน การทำดินอินทรีย์จากเศษอาหาร ผัก ผลไม้ใบไม้ สิ่งประดิษฐ์ จากขยะรีไซเคิล การนำหลักศาสนาอิสลาม มาใช้เป็นแนวทางในการลดขยะ และการรักษาสิ่งแวดล้อม บ้านต้นแบบการจัดการขยะในครัวเรือน นวัตกรรมกระบวนการในการจัดการขยะของชุมชนผดุงพันธ์พัฒนา เป็นกลไกในการจัดการขยะในครัวเรือน ที่ทำให้ทุกครัวเรือนสามารถจัดการขยะตามหลัก 3R โดยผ่านกระบวนการรณรงค์การให้ความรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน การนำขยะรีไซเคิลมาประดิษฐ์สิ่งของเพื่อในการใช้ประโยชน์โครงการบ้านต้นแบบการจัดการขยะในครัวเรือนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการขยะในครัวเรือนของชุมชนการนำหลักศาสนาอิสลามมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะของชุมชนเพื่อการสร้างความยั่งยืนให้เป็นชุมชนปลอดขยะโดยปลูกฝังเยาวชนของชุมชน ความหมายของขยะ การคัดแยกขยะที่ต้นทาง อันตรายของขยะมูลฝอย การนำขยะแต่ละประเภทไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง การระดมความคิดเห็นเรื่องปัญหาขยะใน

ชุมชน สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขการจัดการขยะในชุมชน กิจกรรมลดขยะมูลฝอยที่ต้นทาง 3R นวัตกรรมจัดการขยะอินทรีย์ และรีไซเคิล ได้แก่ ปุ๋ยหมัก การทำสิ่งประดิษฐ์จากขยะ ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์

สรุปรูปแบบการดำเนินงาน การเรียนรู้ การจัดการขยะ โดยจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ และนิทรรศการการคัดแยกขยะ การจัดการขยะอินทรีย์ และส่งเสริมนวัตกรรมจัดการทำกรีนโคน ในครัวเรือนเป้าหมายที่เข้าร่วมอบรม ให้ กับชุมชน เพื่อเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ในการประชาสัมพันธ์ การจัดการขยะทั่วไป และขยะอันตราย นิทรรศการนวัตกรรมจัดการขยะ ได้แก่ ป้ายโปสเตอร์นวัตกรรมจัดการคัดแยกขยะ ขยะแยกแล้วไปไหน อันตรายจากขยะ กรีนโคน น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก และสิ่งประดิษฐ์จากขยะรีไซเคิลชุมชนมีความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะที่ต้นทางได้อย่างถูกต้อง ชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะแต่ละประเภท สามารถสร้างรายได้ ให้ชุมชนพึ่งพาตัวเองได้ คุณภาพชีวิตดีขึ้น ประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม และกระทบต่อสุขอนามัยของประชาชนดีขึ้น ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากการคัดแยกขยะ การทำปุ๋ยหมัก ลดปัญหาขยะไม่มีที่ทิ้ง และลดพื้นที่ในการฝังกลบขยะให้แก่หน่วยงานรัฐบาล หรือพื้นที่ในบ้านตนเองเนื่องจากชุมชน สามารถคัดแยกและจัดการขยะในครัวเรือนได้ ชุมชน สามารถสร้างภูมิคุ้มกันแก่ คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านบริหารการจัดการขยะได้แบบบูรณาการเนื่องจากสามารถจัดการขยะได้

โครงการของชุมชนล้าสลิททองพัฒนา ชุมชนล้าสลิททองพัฒนา มีการจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรม กระบวนการในการจัดการขยะของชุมชนล้าสลิททองพัฒนา ซึ่งมีความสอดคล้องและสัมพันธ์เชิงนโยบายของชุมชน “ชุมชนดี มีรอยยิ้ม เข้มแข็ง ยั่งยืน” โดยได้มีการแบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 กิจกรรม ดังนี้ การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะในครัวเรือนการนำใช้ภาชนะเหลือใช้ไปทำการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ การทำสบู่จากน้ำมันใช้แล้วเพื่อใช้ในการชำระล้างสิ่งของ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว นวัตกรรมกระบวนการในการกำจัดขยะด้วยแนวคิด ZERO WASTE ลดขยะให้เหลือศูนย์ของชุมชนล้าสลิททองพัฒนา ที่เสนอถึงวิธีการที่จะนำวัสดุมาสร้างประโยชน์ให้มากที่สุด และกำจัดขยะให้ลดน้อยที่สุด ซึ่งทางชุมชนได้ยึดหลัก 3R ได้แก่ Reduce คือ การลดปริมาณขยะที่สร้างขึ้น Reuse คือการนำกลับมาใช้ใหม่ ค้นหาวิธีใหม่ๆ ในการใช้สิ่งต่างๆ ที่แทนการถูกโยนทิ้งไปและ Recycle คือการเปลี่ยนสิ่งที่เก่าและไร้ประโยชน์ ให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ โดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การรณรงค์การให้ความรู้กับสมาชิกในชุมชน และให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น สร้างข้อดีให้กับสมาชิกในชุมชน เช่น ประหยัดเงิน เป็นแนวคิด Zero Waste ที่สนับสนุนให้ซื้อสินค้าที่จำเป็น ซึ่งจะมีการประเมินความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมาย ก่อนและหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ ซึ่งมีรายละเอียดการถ่ายทอดองค์ความรู้ ดังนี้ ความหมายของขยะ ประเภทของถังขยะและการแยกสีของถังขยะอันตรายของขยะมูลฝอยและผลกระทบที่จะได้รับ การจัดการขยะมูลฝอยไปประยุกต์ใช้ในครัวเรือน และเป็นต้นแบบในการต่อยอด การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยใช้หลัก 3R การระดมความคิดเห็น เรื่อง ปัญหาขยะในชุมชน สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขการจัดการขยะ นวัตกรรมจัดการขยะอินทรีย์และ รีไซเคิล ได้แก่ การทำสบู่จากน้ำมันพืช ปุ๋ยหมัก การทำสิ่งประดิษฐ์จากขยะ ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ การจัดการขยะ โดยจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ และนิทรรศการการคัดแยกขยะการจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือน เพื่อเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ ในการประชาสัมพันธ์นิทรรศการนวัตกรรมจัดการขยะ ได้แก่ ป้ายโปสเตอร์นวัตกรรมจัดการคัดแยกขยะ ขยะแยกแล้วไปไหน อันตรายจากขยะ สบู่จากน้ำมันพืช น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมัก และสิ่งประดิษฐ์จากขยะรีไซเคิล

สรุปรูปแบบการดำเนินงาน ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจการคัดแยกขยะที่ต้นทางได้อย่างถูกต้อง ชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจนวัตกรรมการบริหารจัดการขยะแต่ละประเภท สามารถสร้างรายได้ ให้ชุมชนพึ่งพาตัวเองได้ คุณภาพชีวิตดีขึ้น ประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและกระทบต่อสุขอนามัยของประชาชนดีขึ้น ส่งเสริมด้านเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากการคัดแยกขยะ การทำสบู่จากน้ำมันพืชใช้แล้ว ลดปัญหาขยะไม่มีที่ทิ้ง และลดพื้นที่ในการฝังกลบขยะ

ให้แก่หน่วยงานรัฐบาล หรือพื้นที่ในบ้านตนเองเนื่องจากชุมชน สามารถคัดแยกและจัดการขยะในครัวเรือนได้ ชุมชนสามารถสร้างภูมิคุ้มกันแก่ คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง ด้านบริหารการจัดการขยะได้แบบบูรณาการเนื่องจากสามารถจัดการขยะได้

อภิปรายผล

เพื่อศึกษากระบวนการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพรูปแบบการดำเนินงานสู่กลุ่มเป้าหมายการจัดการขยะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออกโดยนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้การดำเนินการจัดการขยะในเขตชุมชนกรุงเทพมหานครตะวันออกที่อยู่ในเขตพื้นที่หนองจอก และการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษาพบว่า บริบทโดยภาพรวมยังคงเป็นการดำเนินงานภายใต้บริบท การจัดสัมมนา การเข้าอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักการศาสนา และการดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับมิติของ แต่ละชุมชน ความเข้าใจในบริบทการเริ่มต้นในการเข้าสู่หลักบูรณาการประชาชนในชุมชนจะรับทราบปัญหา ความต้องการที่แท้จริง การส่งเสริมสนับสนุนหรือ การเสริมสร้างพลังชุมชนจึงเป็นกระบวนการที่หลายฝ่าย มุ่งหาแนวทางให้ชุมชนหรือประชาชนเกิดความตระหนักรู้ เช่นเดียวกับการจัดการขยะชุมชนที่เกิดขึ้น ภายใต้แนวคิด “ขยะเกิดขึ้นที่ใด ย่อมเป็นความรับผิดชอบของพื้นที่นั้น” ดังนั้นการที่จะดำเนินการในการจัดการขยะที่จะเกิดผลสำเร็จย่อมเกิดจากการที่ประชาชนตระหนักรู้รับผิดชอบด้วยตนเองในการร่วมกันจัดการขยะ โดยเกิดองค์ความรู้โดยเฉพาะผลเสียหายที่เกิดปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหาขยะพลาสติกและโฟม ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ ต้องตระหนักถึงการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะ หรือแม้กระทั่ง การแปรรูปขยะ อาจทำให้เกิดเป็นมูลค่าเพิ่มมากขึ้น หากว่าประชาชนในชุมชนเกิดความตระหนักรู้รับผิดชอบและร่วมกันจัดการขยะในชุมชนก็จะเกิดเป็นพลังชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ย่อมเกิดผลสำเร็จสิ่งที่ตามมาจะสะท้อนให้เห็นถึงอำนาจชุมชนที่ส่งผลให้ภายนอกชุมชนได้รับรู้รับทราบถึงพลังชุมชน ในการจัดการชุมชนด้วยความสามัคคีความเข้าใจบริบทปัญหา ความต้องการที่เกิดขึ้น ในชุมชนก็จะสามารถกำหนดทิศทางแก้ไขปัญหามาและความต้องการได้ตรงจุดและเกิดประสิทธิภาพ นอกจากนั้นภาคีเครือข่ายยังมีความสำคัญต่อการจัดการชุมชน การยอมรับหรือได้รับความร่วมมือชุมชนมีอำนาจในการต่อรองผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ได้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ภายในชุมชนหากมีการสร้างความเข้าใจส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชุมชนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การร่วมกันดำเนินกิจกรรมใดๆ เป็นเพียงอาศัยความร่วมมือโดยให้ชุมชนยอมรับ ก็จะทำให้กิจกรรมนั้นๆ ดำเนินไปเป็นผลสำเร็จ โดยไม่ต้องใช้มาตรการใดๆ ในการบีบบังคับแต่ทางตรงกันข้ามหากรัฐ ใช้เพียงอำนาจฝ่ายเดียวในการกำหนดนโยบายลงสู่ชุมชน ก็ย่อมไม่เกิดผลสำเร็จเป็นเพียงนามธรรม ไม่สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จได้ ในมิติทั้งห้าชุมชนมีบริบทการดำเนินงาน ที่ต่างกันออกไป และมีเขตพื้นที่หนองจอก นอกจากนั้นทั้งห้าชุมชนยังได้สร้างศักยภาพในการจัดการขยะการใช้หลักการ 3R ขยะอินทรีย์ recycle การสร้างบทบาทของคนในชุมชน โดยการดำเนินงานจะเป็นในลักษณะเครือข่ายในชุมชน การอยู่ร่วมกันในรูปแบบพหุวัฒนธรรม และพัฒนาหลักบริหารจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเข้ามามีบทบาทของ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ และกลุ่มอื่นๆ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการจัดการชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดการขยะ โดยโครงสร้างชุมชนแล้วทุกชุมชนมีโครงสร้างทางสังคมเหมือนกัน แต่สภาวะการเป็นผู้นำในแต่ละชุมชนแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความสำเร็จของการจัดการขยะของทั้งสองพื้นที่ที่เกี่ยวข้องจากผู้นำชุมชนมีสภาวะในการเป็นผู้นำสูง มีความเสียสละให้แก่ชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลความเอาใจใส่ก่อให้เกิดความศรัทธาต่อคนในชุมชนการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในชุมชนจึงทำให้การมีส่วนร่วมในชุมชนเกิดขึ้นได้ง่าย ทำให้ค้นพบว่าการบริหารขยะในชุมชนเป็นรูปแบบการพัฒนาให้ประชาชนมีความเข้มแข็งชุมชนมีความยั่งยืนและสามารถเป็นต้นแบบให้ชุมชนใกล้เคียงต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการวิจัยขยายผลไปสู่ชุมชนที่ใกล้เคียง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อนำชุมชนนารองพัฒนาขึ้นไปสู่ชุมชนต้นแบบในลำดับต่อไป 2. การดำเนินงานกิจกรรมไปในรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในรูปแบบชุมชนแบบเปิด ชุมชนแบบปิดการจัดการขยะ โดยการเสริมสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มคนที่ยังไม่ได้มีส่วนร่วม การรณรงค์การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์มีการจำหน่ายเป็นสินค้าชุมชน จึงควรมุ่งเน้นกระบวนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- น้ำเพชร ฉันทะวิบูลย์ และ อรทัย ก๊กผล. (2016). *การบริหารจัดการนโยบายการลดปริมาณมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร* (No. 89605). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหากฤษฎิ์ กิตติธมโม. (2567). การจัดการขยะปลอดขยะ (Zero Waste) แนวทางเพื่อสิ่งแวดล้อมยั่งยืน. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7 (2), 231-243.
- สำนักงาน คณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร. (2565). *ระบบบริหารจัดการข้อมูลมุสลิม*. สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำกรุงเทพมหานคร. Retrieved from: <https://masjid.islamicbangkok.or.th/>
- สิริกร นามลาบุตร, ศุภมา ศุภณ ประเสริฐ, จันทม รสี หาบุญลี, พีรวิทย์ นามลาบุตร, & พงภา หอมยก. (2565). การศึกษาแนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนเพื่อสุขภาวะของประชาชนในเทศบาลตำบลโพธิ์พิสัย. *มจร.เลยปริทัศน์*, 3 (2), 34-43.
- Charoentrakulpeeti, W., & Mahawan, N. (2019). The Impact Assessment of Climate Changes Toward People's Healthy in Bangkok Metropolis. *Journal of The Faculty of Architecture King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang*, 28 (1), 1-20.
- Collins, L. (1996). Recycling and the Environmental Debate: A Question of Social Conscience or Scientific Reason? *Journal of Environmental Planning and Management*, 39 (3), 333– 356. <https://doi.org/10.1080/09640569612453>
- Ilham, A., Rahman, M., & Sumar, W. T. (2022). Community Empowerment Through Waste Management With Reduce, Reuse and Recycle System (3r) In Bulota Village. *Devotion: Journal of Research and Community Service*, 3 (4), 353-360.
- Kumar, A., Mittal, R. K., & Goel, R. (Eds.). (2023). *Waste Recovery and Management: An Approach Toward Sustainable Development Goals*. CRC Press.
- Kurniawan, T. A., Meidiana, C., Othman, M. H. D., Goh, H. H., & Chew, K. W. (2023). Strengthening waste recycling industry in Malang (Indonesia) : Lessons from waste management in the era of Industry 4.0. *Journal of Cleaner Production*, 382, 135296.
- Nanda, S., & Berruti, F. (2021). Municipal solid waste management and landfilling technologies: a review. *Environmental chemistry letters*, 19 (2), 1433-1456.
- Ontes, P. (2020). *Evaluation and development of waste minimization system in Bangkok*. Retrieved from: <https://repository.nida.ac.th/handle/662723737/5176>.